Dinsdag 1 October 1946 DAGBLAD 63ste Jaargang No. 4924

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld.

Hoofdredacteur Dr. Joh Hartog.. Tel. 1858; P. bus 80 Willemstad Red.-adres Conscientiessteeg 27

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Conscientiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes. Postbus 14. Oranjestad: tel 38

Von Papen, Schacht en Fritzsche onder Russisch protest vrijgesproken

Twaalf doodvonnissen, waaronder Seyss Inquart

Van de 22 Nazie-leiders werden hedenmorgen Schacht, Von Papen en Fritsche vrijgesproken. De anderen zijn schuldig bevonden aan een of meer van de punten der aanklacht [als gisteren door ons gepubliceerd en thans verkort opgenomen in het Nieuws van Vandaag].

De Rechtbank begon met de zeer lange uitspraak. Als die voorbij is zullen alle beschuldigden naar beneden in de eetzaal geleid worden om vervolgens stuk voor stuk boven te komen teneinde hun vonnis te vernemen. Hierna gaat ieder onmiddellijk naar zijn cel.

Goering: schuldig bevonden aan alle vier punten van de aanklacht (de galg).

WALTER FUNK
Levenslang.

Ribbentrop: idem (de galg).
Hess: 1 en 2; onschuldig aan 3 en 4 (levenslang).
Kaltenbrunner: 3 en 4; onschuldig aan 1 (de galg).
Keitel: alle vier (de galg).
Rosenberg: alle vier (de galg).
Frank: schuldig aan 3 en 4; onschuldig aan 1 (de galg).
Frick: schuldig aan 2, 3 en 4; onschuldig aan 1 (de galg).
Streicher: schuldig aan 4; onschuldig aan 1 (de galg).
Schacht: onschuldig aan alle vier (vrij).
Bormann: schuldig aan 3 en 4; onschuldig aan 1 (bij verstek tot de galg).
Seyss Inquart: schuldig aan 2, 3 en 4; onschuldig aan 1 (de galg).
Speer: schuldig aan 3 en 4; onschuldig aan 1 en 2 (20 jaar gevangenis).
Von Neurath: schuldig aan alle vier punten. (15 jaar gevangenis).
Funk: schuldig aan 2, 3 en 4; onschuldig aan 1 (levenslang).
Jodl: schuldig aan alle vier (de galg).
Sauckel: schuldig aan 3 en 4; onschuldig aan 1 en 2 (de galg).
Doenitz: schuldig aan 2 en 3; onschuldig aan 1 (tien jaar gevangenis).
Raeder: schuldig aan 1, 2 en 3 (levenslang).
Von Schirach: schuldig aan 4; onschuldig aan 1 (twintig jaar gevangenis).
Von Papen: onschuldig aan alle vier (vrij).
Fritzsche: onschuldig aan alle vier (vrij).

JULIUS STREICHER
De strop.

Goering verroerde zijn gezicht niet tijdens de voorlezing. Toen men met zijn stuk gereed was, ging hij rustig met het gelaat in de handen zitten. Hess keek niet eens op, bleef zitten schrijven. Ribbentrop zakte weg in de bank, toen Francis Biddlle (V.S.) meedogenloos zijn euveldaden opsomde en hem schuldig verklaarde aan alle vier punten der aanklacht.

Bij Goering merkte de Rechtbank op, dat Goerings schuld uniek is in haar omvang. Er bestaat geen verontschuldiging voor dezen man, aldus het stuk.

Van **Hess** wordt erkend dat hij lijdt aan geheugenverlies, maar dat er niets is dat erop wijst dat hij de aard van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen niet begrijpt. Ook is er geen bewijs, dat Hess niet geheel bij zijn verstand zou zijn geweest toen hij de daden bedreef.

Ribbentrop wordt een werktuig van Hitler genoemd. Omdat Hitlers plannen en de zijne zo precies overeenstemden kon Ribbentrop Hitler zo getrouwelijk dienen. De Rechtbank wees de opmerking van den advocaat dat Hitler alle belangrijke beslissingen zelf nam van de hand als onwaar.

...Het stuk over **Keitel** is ongeveer duizend woorden lang. Keitel slikte, toen men begon, stak toen zijn scherpe Pruisische kin vooruit. Volgens artikel 8 van het handvest der Rechtbank is zijn argument ter verdediging, dat hij **als soldaat alleen de orders van** meerderen had uit te voeren, niet van kracht. De Rechtbank erkent niet dat orders van meerderen zelfs maar als verzachtende omstandigheid kunnen gelden als het misdaden betreft, die zo schokkend en groot zijn als bedreven.

Kaltenbrunner (opvolger van Heydrich) schudde bevestigend het hoofd, toen Lawrence zijn stuk voorlas. Hij is altijd nog de taaiste man in de groep. De Rechtbank zeide, dat Kaltenbrunner, ofschoon onschuldig aan samenrotting tot de oorlog, misdaden tegen het mensdom had begaan. Hij had zeker het concentratiekamp Mauthausen bezocht en gezien hoe de mensen daar op allerlei methoden afgemaakt werden: ophanging, in de nek schieten, vergassen. Hij heeft orders getekend die duizenden ter dood veroordeelden.

ALBERT SPEER
Twintig jaar.

Rosenberg zette zijn bril goed en was wat zenuwachtig. Hij werd veroordeeld wegens verantwoordelijkheid voor stelselmatige plundering van openbare en particulier eigendom in de geïnvadeerde landen. Ook was hij bekend met de barbaarse methoden die op de Oosteuropese volken werden toegepast.

Frank was weliswaar onschuldig aan het beramen van een aanvalsoorlog, maar met bloed en ijzer heeft hij Polen bestuurd, dat hij economisch uitgebaat heeft zodat duizenden de hongerdood stierven. Onder hem waren meer dan een millioen Polen als slavenarbeiders naar Duitsland gevoerd en meer dan drie millioen Joden waren onder hem gedood. (Neurenberg, (AP) 1.10).

Frick, volgeling van Hitler sedert 1923, is een oppernazie, altijd fel tegen de Joden gekant geweest. Hij is ontwerper van de anti-Joodse wetten van Neurenberg. Ook stelde de Rechtbank hem verantwoordelijk voor de politiek in Tsjechoslowakije en de verduitsing van dit land. Hij was ermede bekend dat zieke en oude mensen afgemaakt werden. De gouden tanden van de mensen die hij in zijn concentratiekampen ter dood liet brengen, liet hij in zijn safe in de Reichsbank bergen en de Rechtbank nam niet aan dat hij dat — zoals in zijn verdediging zeide — niet wist. „Hij wist het, of hij liet het oogluikend toe." Toch erkende de Rechtbank Funk niet als een leidende figuur in de verchillende ondernemingen waar hij deel van uitmaakte en dit gold als verzachtende omstandigheid.

Geldtovenaar Schacht noemde de Rechtbank een van de centrale figuren uit Duitslands herbewapeningsprogramma en vooral verantwoordelijk voor de snelle groei van het Nazisme in de eerste dagen van zijn bestaan. Herbewapening is volgens het handvest op zichzelf niet misdadig, aldus de Rechtbank. Lange tijd is Schacht een van de handlangers van het naziereglem geweest, maar niettemin werd hij in 1944 in de gevangenis gedaan. Schachts schuld komt er dus op neer dat hij bekend was met de voorbereidingen voor een aanvalsoorlog. De Rechtbank besluit dat de noodzakelijke gevolgtrekkingen niet buiten elke twijfel vast staan.

Doenitz als commandant van de duikboten is een meer dan gewone figuur in het beramen van oorlog. Hitler hield telkenmale raadslag met Doenitz. Als verzachtende omstandigheid nam de Rechtbank aan dat Britse marinemensen die krijgsgevangen werden volgens de overeenkomst van Génève werden behandeld.

Ter zake van **Raeder** merkte de Rechtbank op, dat hij zichzelf al veroordeeld heeft door te erkennen, dat het verdrag van Versailles gebroken werd. Hij heeft immers de Duitse vloot herbouwd voor de oorlog. Ook liet hij commando's doodschieten, maar hij is evenmin als Doenitz verantwoordelijk voor de onbeperkte duikbotenoorlog. Raeder heeft opgewekt tot de invasie van Noorwegen en de Rechtbank kon niet aannemen dat waar was wat hij zeide, nl. dat hij hierdoor de invasie van Engeland wilde uitstellen.

Von Schirach hoorde voorovergebogen aan hoe hij onschuldig werd verklaard aan het beramen van een aanvalsoorlog, dit in weerwil van zijn oorlogsactiviteiten in de Hitler-Jeugd. Hij zakte terug op de bank, toen hij schuldig werd verklaard aan misdaden tegen het mensdom, omdat hij de Joden had doen ontvoeren en doden. Ook is hij verantwoordelijk voor het bombardement op Britse cultuurcentra als représaille voor de moord op Heydrich.

Sauckel had volgens de rechtbank de verantwoordelijkheid voor het slavenarbeidsprogram; Sauckels eigen reglement schreef voor de mensen zo te voeden en te behandelen dat ze het best uitgebaat konden worden.

Jodl beroept zich ook op orders van meerderen, aldus de Rechtbank, maar zulke misdaden kunnen nooit door een order worden gedekt.

Bormann (bij verstek) werd

ERICH RAEDER
Levenslang.

vrijgesproken van medeplichtigheid aan de samenzwering tot de oorlog, omdat hij te laag stond op de lijst der nazie-groten. Hij is evenwel schuldig aan de vervolging van de Joden en mishandeling van geallieerde vliegers.

Seyss Inquart werd eveneens vrij gesproken van schuld inzake het medeberamen van een aanvalsoorlog. Maar hij werd medeдogenloos genoemd in het verwekken van een schrikbewind om elke vorm van tegenstand in Nederland, welks gouwleider hij was, te smoren. Ook werd hij schuldig geoordeeld aan ontvoering en Jodenvervolging. Zijn verweer dat hij niet op de hoogte was van wat in Nederland onder zijn naam geschiedde, werd door de rechtbank verworpen.

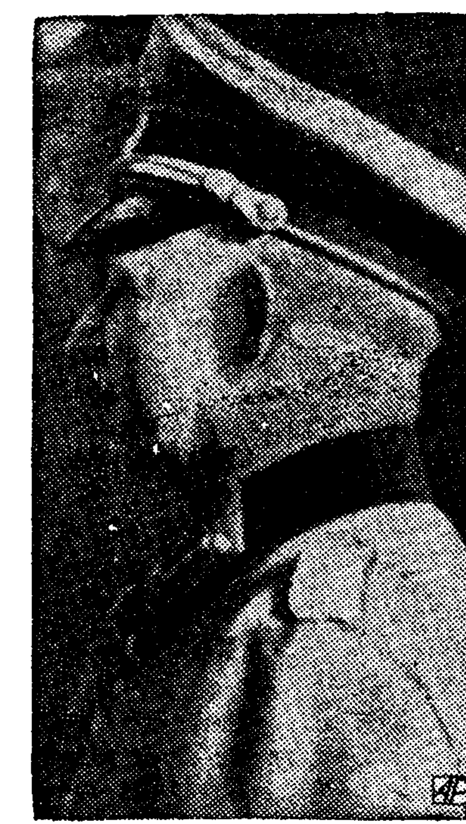
Wapenmaker Speer werd schuldig bevonden aan welbewuste **toepassing van slavenarbeid. Hij** was **een der weinigen die aan** Hitler dorst zeggen, dat de oorlog verloren was en ook saboteerde hij Hitlers bevel van verschroeide aarde in West-Europa. Maar hij haalde mensen uit de concentratiekampen weg om ze in kleine industrieën achter Himmlers rug te laten werken als slaven.

Von Neurath speelde een belangrijke rol bij de herbezetting van het Rijnland en steeds behield hij nauwe contacten met het Hitlerregiem. Ook bewijzen de stukken dat Von Neurath alle Tsjechoslowaakse intellectuelen wilde uitmoorden. Voor bepaalde Tsjechoslowaken kwam hij op en zijn regiem werd door Hitler te slap bevonden, zodat hij door Heydrich werd opgevolgd.

Von Papen ging op in politieke onzedelijkheid toen hij ambassadeur in Oostenrijk was voor de Anschlusz, doch er zijn geen bewijzen om hem te veroordelen op de tenlastelegging van het handvest.

Fritzsche verspreidde weliswaar vals nieuws, maar er is geen bewijs om aan te tonen dat hij wist dat het vals nieuws was.

Ook stond hij te laag in de nazie-hiërarchie om enige invloed te hebben kunnen doen gelden. (Neurenberg, (AP) 1.10).

ALFRED JODL
De strop.

het nieuws van vandaag

Van de 22 beschuldigden te Neurenberg werden er 12 tot de strop veroordeeld; drie kregen levenslang, twee kregen 20 jaar, één kreeg 15 jaar en één kreeg 10 jaar. Drie werden er vrijgesproken, zoals de uitspraak in dit nummer doet zien, meestal op grond van gebrek aan bewijs.

In een uitvoerige uiteenzetting wordt van elk der veroordeelden gezegd, aan welke van de vier punten der tenlastelegging zij schuldig geoordeeld werden. Deze vier punten, gisteren in den brede vermeld, waren:

1) het gezamenlijk plan of samenzwering,
2) misdaden tegen de vrede,
3) oorlogsmisdaden,
4) misdaden tegen de mensheid.

Bij alle doodvonnissen werd medegedeeld „door ophanging" zodat er in tegenstelling tot een vroeger bericht niet door de veroordeelden gekozen kan worden tussen de strop of de bijl. Gisteren meldden wij reeds dat Keitel in geval van een doodvonnis (wat hij kreeg) zou verzoeken om de kogel te mogen krijgen instede van opgehangen te worden. Zoals men weet beschouwen militairen de galg als een „oneervolle" dood en het Hoofd van de Duitse Oppercommanda (en ondertekenaar van de Duitse overgave zal liever gefusilleerd worden.

Momenteel is nog niet bekend of sommigen van de veroordeelden in hoger beroep zullen gaan. Gelijk men weet kunnen de veroordeelden appèl aantekenen bij de Geallieerde Toezichtraad.

Seyss Inquart, de rijkscommissaris van Nederland, zal opgehangen worden, waarmede het vraagstuk of hij ook nog in Nederland terecht zal moeten staan, is opgelost. Goering bleef tot het laatst toe de brutale man, die zich niet verroerde toen hem zijn vonnis werd aangezegd.

Schacht, de aartsintrigant, levert het groteske bewijs, dat wie het best intrigeert op de wereld, wegens gebrek aan bewijs vrij komt.

Gisteren hebben wij reeds gezegd, dat hier van een normale rechtspraak geen sprake is. In juridische zin hangt het hele proces in de lucht. Dat deze mensen die zo ontzettend veel onheil over de wereld hebben gebracht, die verantwoordelijk zijn óók voor de dood van verwanten van ons in de West, hun daden met de dood zullen boeten, is een eis der rechtvaardigheid maar niet van wraak. Dat de Russen — die tegen sommige vonnissen protest aantekenden — mede zitting hebben in een rechtbank welke misdaden beoordeelt die in millioenvoud in de concentratiekampen van Siberië worden gepleegd, is een toestand, die een schril licht werpt op deze uitspraak van Neurenberg.

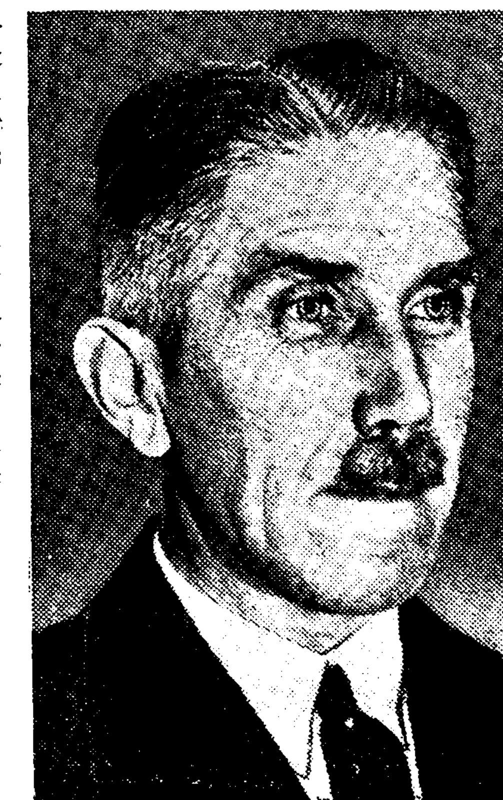
Aan zware zonden tegen God en zijn gebod der Liefde hebben deze mensen zich schuldig gemaakt. Maar bij de beoordeling van hun lot mogen wij ons wel bewust zijn hoe vaak ook wij tegen het gebod der liefde zondigen, hetzij in het openbaar, hetzij in de binnenkamer van ons hart. De schuldigen van Neurenberg ondergaan hun verdiende lot, maar in de ootmoed van den Christen dienen wij, hoe moeilijk het ook zij jegens de mensen, die onze verwanten, landgenoten en medemensen hebben mishandeld en gedood, den God van alle erbarming te bidden, dat Hij, de Rechtvaardige, in Zijn oneindige Liefde jegens deze misdadigers in hun doodsuur zich ontferme.

Protest van de Russen.

Na de uitspraak deelde de Rechtbank mede, dat de Russen geprotesteerd hebben tegen de vrijspraak van Von Papen, Schacht en Fritzsche. Ook protesteerde Rusland tegen de veroordeling van Hess, en tegen de vrijspraak ten aanzien van de Generale Staf. Bij de stemming erover behaalden de Verenigde Staten, Frankrijk en Groot-Brittannië de meerderheid, welker beslissing thans door de Geallieerde Toezichtraad ten uitvoer zal worden gelegd.

In Noordamerikaanse kringen verluidt dat als een der drie vrijgesprokenen in de Noordamerikaanse zone zou komen, hij wellicht door de Duitsers gegrepen en nogmaals terecht zou moeten staan. Schacht en Von Papen hebben eigendommen in meer dan een bezettingszone en is het dus een vraag naar welke zij zullen gaan.

Wellicht zullen de Russen **Fritzsche opeisen, omdat zij hem in Berlijn hebben gearresteerd en** aan Neurenberg hebben uitgeleverd (Neurenberg, (AP) 1.10).

FRANS VON PAPEN
Vrij.

JOURNALISTEN BIJ DE TERECHTSTELLING.

De Geallieerde Bestuursraad voor Duitsland heeft bepaald, dat twee verslaggevers van elk der vier bezettende mogendheden zullen worden toegelaten bij de terechtstellingen der nazie-beklaagden, die door de rechtbank te Neurenberg ter dood veroordeeld werden (Berlijn, (AP) 30.9).

PRINS BERNHARD NAAR PARIJS.

Zaterdag werd officieel bekendgemaakt dat Prins Bernhard naar Parijs zou vertrekken om Maandag het Grootkruis van het Legioen van Eer en het Oorlogskruis van den Fransen Minister van Oorlog Michelet in ontvangst te nemen. De prins zou een bloemenkroon neerleggen onder de Arc de Triomphe en vervolgens in de Nederlandse Ambassade ontvangen worden. Later zou hij de eregast zijn op een banquet dat door Minister Michelet wordt aangeboden. (Den Haag, Aneta, 30.9).

KARL DOENITZ
Tien jaar.

WEER 2000 MAN VERTROKKEN.

2000 Officieren en manschappen van de „7 December Divisie" zijn Vrijdag aan boord van de „Ruys" naar Nederlands Indië vertrokken. In het begin van het volgend jaar zal Luitenant Generaal Kruls naar Indië vertrekken om daar de troepen te inspecteren. Men verwacht dat op 29 October de gehele 7 December Divisie in Indië zal zijn. (Amsterdam, Aneta, 30.9).

VEEL SUCCES.

Vrijdag werd bekendgemaakt dat het biezondere programma volgens hetwelk de jongere politieke delinquenten — tussen 18 en 23 jaar — van de oudere gevangenen worden gescheiden en speciale opleiding krijgen om zo spoedig mogelijk in het normale leven weer te keren als democratische burgers, veel succes heeft. (Den Haag, Aneta, 28.9).

BRAND OP DE „BOSFONTEIN".

Aan boord van de „Bosfontein", die gedurende de oorlog als troepentransport dienst deed en later weer als vrachtpassagiersschip ging varen, is een ernstige brand uitgebroken. De brand woedde verschillende uren. (Amsterdam, Aneta, 28.9).

RUDOLF HESS
Levenslang.

Arnhem en Nijmegen herdachten hun bevrijding

H.M. de Koningin gaf blijk van Haar meeleven

door

F. JOS DE FRAITURE,

Nijmegen.

17 September is een belangrijke herdenkingsdag voor Arnhem en Nijmegen. Twee jaar geleden daalden immers op die dag nabij beide steden de geallieerde luchtlandingstroepen en begonnen de roemruchte slagen om de verovering van beide belangrijke steden en haar rivierovergangen. de grote bruggen respectievelijk over de Rijn en de Waal. Men herinnert zich hoe na een verbeten strijd Arnhem aanvankelijk moest worden opgegeven, terwijl Nijmegen en zijn Waalbrug na een vierdaagse worsteling voorgoed in geallieerde handen waren.

In verband daarmede hebben sindsdien Arnhem op 17 en Nijmegen op 20 September hun herdenkingsdagen. Dit jaar ging de herdenking gepaard met de wereldpremière van de film „Theirs is the Glory", de slag om Arnhem in beeld brengende, welke tegelijk in het Luxor-theater te Arnhem en in Ottawa en Londen plaats vond. De vertoning in Londen werd o.a. door Attlee en Bevin bijgewoond, terwijl voor den Engelsen koning ten paleize een speciale voorstelling werd gegeven. Tien Oosterbeekse meisjes uit de verzetsbeweging verkochten er programma's.

Een grote groep valschermtroepen en familieleden van gevallen soldaten, in totaal 250 personen, arriveerden in het kader van de „Arnhem pilgrimage", die ieder jaar zal gehouden worden, reeds 's Maandags in Rotterdam. Het gezelschap werd daarna in Oosterbeek ontvangen. Overal waar de autobussen passeerden liep de bevolking uit om haar bevrijders een even enthousiast welkom te bereiden als twee jaar geleden het geval was; de gasten werden ook bij de bevolking ondergebracht.

De herdenking te Arnhem en Oosterbeek.

De herdenkingsdag begon met een plechtige Heilige Mis, opgedragen op het kerkhof der gevallenen te Oosterbeek door Pastoor Bruggeman met assistentie van Pastoor Hagen van Doorwerth en Father Dijker, die als aalmoezenier in „the Battle of Arnhem" optrad.

Ook in de Martinuskerk te Arnhem werd een plechtige Heilige Mis van Requiem opgedragen. Later in de morgen volgde een Anglicaanse kerkdienst op het kerkhof, waarbij generaal-majoor Urquhart, commandant der divisie, de Bijbellezing verrichtte. Bij het graf van Father Benson, een van de Britse aalmoezeniers, die hier de dood vond, werd het laatste appèl geblazen. Oosterbeekse schoolkinderen legden bloemen op ieder graf, waarna ook vele andere kransen werden aangedragen.

Bij het monument voor de gevallen luchttroepen, dat tegenover het voormalige hoofdkwartier Hartenstein is verrezen, vond vervolgens de plechtige onthulling plaats. Te twaalf uur arriveerde Hare Majesteit de Koningin, die op de heenreis een door Haar zelf gemaakte krans had gelegd aan de voet van het monument bij de Woeste Hoeve, waar, zoals men zich zal herinneren, na de aanslag op Generaal Rauter, zovel Nederlandse verzetslieden werden doodgeschoten.

Vele andere autoriteiten waren aanwezig o.m. de Ministers Fievez en Van Boetzelaer, Luitenant-Admiraal Helfrich, Luitenant-Generaal Kruls, de Commissaris der Koningin en de Burgemeesters van Arnhem en Oosterbeek. Zowel deze plechtigheid als die andere ontroerende ogenblikken, later op de middag aan de voet van de Anrhemse Rijnbrug, werden door vele duizenden bijgewoond.

Generaal Urquhart overhandigde aan de burgemeesters van Arnhem en Oosterbeek het donkerrode vaandel met het lichtblauwe wapen van de „Airbornes": het gevleugelde paard, waarop de strijder zit met zijn langs.

Onder doodse stilte legde Hare Majesteit de Koningin kransen aan de voet der monumenten te Oosterbeek en bij de Rijnburg te Arnhem, terwijl generaal Urquhart zich zeer geroerd toonde door alle tekenen van onderlinge vriendschap en hoge waardering, waaraan deze dagen, niet in het minst door de aanwezigheid der Hoge Landsvrouwe zelf, zo rijk was.

„De familieleden van de gesneuvelde valschermspringers keren naar Engeland terug", zo zeide hij, „met mooie een tedere herinneringen aan deze dag."

„Keert volgend jaar weer" zeide de Commissaris der Koningin; „ge zult bij uw vrienden in Arnhem en in Oosterbeek altijd welkomt zijn."

Arnhem zal in de toekomst het Mekka zijn voor ontelbare Engelsen, voor wie deze naam zo onzegbaar veel betekent.

Traag viel de regen over de duizenden, die stil en recht de volksliederen hoorden spelen......

Een Zweedse juwelier die pas een lange reis heeft gemaakt, bracht uit Peru deze schitterende gouden halsketting mede, welke vervaardigd werd door de Incas, de Indianenstam, die door Pizarro in 1533 werd uitgeroeid.

Pater Suarez

de 80e Generaal der Dominicanen.

Omtrent de nieuwe generaal-overste der Dominicanen. Pater Emmanuel Suarez O.P., treffen wij de volgende bizonderheden in „De Maasbode" aan:

De nieuw gekozene werd in 1895 te Campomanes in Asturië (Spanje) geboren en legde in 1913 zijn orde-professie af. Bij zijn studie gaf hij blijk van grote geestesgaven. Hij promoveerde tot doctor in het burgerlijk en kerkelijk recht.

Hij is één der grootste, thans levende, kenners van het canoniek recht, consultor van de Congregatie van Concilie, van de Congregatie der Oosterse Kerken en van de Congregatie der Sacramenten.

Voorts maakt hij deel uit van de commissie voor de interpretatie van het canoniek recht en is hij advocaat van de Heilige Rota, alsmede promotor justitiae bij de Curie der Dominicanen in zijn qualiteit van deken van de faculteit van het Kerkelijk recht; verscheidene malen werd hij in bedoelde functie herkozen.

Tot rector magnificus en prior van het Angelicum te Rome benoemd, gaf hij blijk van grote bestuurdersqualiteiten. Hij legde een grote zin voor rechtvaardigheid en een krachtige ondernemingsgeest aan de dag en toonde even grote bedreven heid in het spreken van Engels en Frans, als van Duits en Italiaans. Ook heeft hij een open oog voor de problemen van de moderne tijd.

K.S.C.

Gewijzigd programma.

Zaterdagmiddag 16.15 uur: Mobilia — Dosko.

Zondagmorgen 10 uur: Union Victory Stars — Neptunus.

Zondagmiddag 16.15 uur: Ecuador — De Ster.

De Stoep

No. I, 7 Augustus 1946

In het verleden week verschenen nummer II, 7 van De Stoep (in omslag, van den Rotterdamsen schilder Dolf Henkes), doet Hendrik de Wit een felle aanval op de Nederlandse letterkunde van vandaag, welke hij gebrek aan zelfcritiek verwijt.

In zijn critisch gesteld proza zegt De Wit, dat het een mode is geworden om met het woord „cultuur" te schermen, zoals men vroeger met „sociaal" en „maatschappelijk" pachtl te doen. Centaur en Proloog voeren het woord en overal elders vond hij het. „Waarom moeten mensen die over cultuur schrijven, zich juist met de dichters verbroederen? Waarom niet met de wetenschap of met studenten in de atoomenergie......?

Cultuur is nu eenmaal een innerlijk bezit van een volk en het weerspiegelt zich in de poëzie zonder dat het juist genoemd behoeft te worden", aldus De Wit, die ook het veelvuldig bezigen van „verzet" en „illegaliteit" afkeurt („wrange spot, waarbij het overduidelijk is, dat zij alleen zichzelf als de ware verzetsdichters beschouwen") en die de domineestoon uit de 19e eeuw in de „nieuwe" dichtkunst hoort herleven. Hij valt E. van der Veer aan die in **Ad Interim** door quasi moderne bouw het ouderwetse van zijn werk wil verbloemen, maar Ad Interim vindt De Wit „hier en daar zelfs goed, nergens echter boven de middelmaat".

In Proloog ziet de schrijver alleen een poging van jongeren, wien de ouderen elders toegang ontzeggen. Centaur wil de oudhollandse deftigheid doen herleven. Hij begrijpt niet dat iemand als Koos Schuur aan **Het Woord** medewerkt. Van Bertus Aafjes lust hem het „eigengereid burgerlijke" niet en dat het accent op hem als een der beste jonge dichters is gevallen acht hij „een in jaren niet meer te herstellen ramp voor de...... Nederlandse letterkunde."

Hij prijst echter **Apollo**, maar twijfelt of bij de heersende verwarring het blad voldoende steun zal vinden. **Criterium** is hem een reden om er „nog een afzonderlijk peultje mee te schillen". Alleen Michael Deaks sonnetten bevallen hem.

Wij geven hier — dit zij uitdrukkelijk vermeld — de mening weer van den heer de Wit, die naar onze mening te eenzijdig de zwakke punten aanwijst (à la Greshoff), maar niet erop wijst in welk opzicht bepaalde bladen of stukken goed zijn.

Van de andere stukken in dit nummer van De Stoep noemen wij een artikel van Hans van Straten over „de jongere Nederlandse litteratuur tijdens de bezettingstijd", op Curaçaos volmaakt onbekend en daarom belangrijk voor de West, een prozastuk van Albert Helman (thans in Suriname), e.a.

Vooral het laatste — een gemoedsbeschrijving van de oceaantocht naar Curaçao, van een Kaaps duifje dat op het dek viel, de bezoeken aan wal op gepasseerde eilanden e.d. — is met buitengewoon gevoel geschreven en ongetwijfeld Helmans sterkere zijde dan welke hij in zijn journalistieke reportages over Curaçao toonde. Helman is schrijver, en een uitnemend schrijver. Maar voor journalist is hij te eenzijdig en te beperkt van gezichtskring om aan ieder recht te doen wedervaren. Wij hopen, dat de heer Helman, een der beste schrijvers van onze mooie taal, zich zal blijven wijden aan de kunst welke hij blijkens dit artikel in De Stoep met zoveel talent beoefent.

Pater Möhlmann leverde een bijdrage in drie delen, die een geheel apart karakter draagt. Eucharistica heet het en de schrijver mediteert hier bij het graan en de wijndruiven om tenslotte tot het sacrament der Heilige Eucharistie te komen.

Hans van Straten beschrijft een voor de West wel bijkans onbekend terrein, nl. de jongere Nederlandse litteratuur tijdens de bezettingstijd en na beschreven te hebben hoe de illegale litteratuur ging ontstaan toen door het verplichte lidmaatschap van de Kultuurkamer — vrijwel unaniem geweigerd door de Nederlandse letterkundigen — er practisch geen boek meer uit kon komen.

Later komt hij tot een beschouwing van de dichters der levende generatie en hij concludeert dai generatie en hij concludeert dan dat die evenals de dichters van vroegere generaties het geluk nastreven.

„Zij beseften — zo citeren wij Hans van Straten een wijle — evenwel volkomen de beperkte mogelijkheden, die voor hen open stonden om dit geluk te bereiken. Zo kwam hun poëzie te staan in de herontdekking van de kleine waarden van het leven, de dingen die iemand niet begeven: een geliefde vrouw, een kind, een boek, een landschap. Zo wordt ook de term verklaarbaar die in verband meermalen genoemd is: het romantisch-rationalisme.

Romantiek, beperkt maar bewust door een zeker rationalisme, dat is wellicht de beste omschrijschrijving van het karakter dezer generatie. Het conflict „aardshemels" wordt op deze wijze door een (gedwongen) compromis opgelost. Men heeft hier wel eens de naam van Bloem genoemd; immers ook deze dichter leed de Nederlaag tegen de grote dromen, die een overwinning werd op het **klein geluk**. Het grote verschil is natuurlijk dat Bloem zijn Nederlaag leed op bijna vijftigjarige leeftijd, en dat deze dichters nauwelijks de twintig gepasseerd zijn. Deze generatie verschilt ook in vrijwel alles van die welke tijdens of kort na de vorige oorlog de twintigjarige leeftijd bereikte: bij deze jeugd geen spoor van het zich krampachtig vastklemmen aan collectivisme, humanitairisme en ethiek, als in het Vlaanderen van 1918, hier geen frasen over gemeenschapskunst, hier geen schijn ook van een losbreken in expressionisme of vitalisme. Een wantrouwen tegen alles wat naar idealisme en vaagheid zweemt, dat is wel een der hoofdkenmerken van de jeugd anno 1945. „Deze generatie schijnt vroegrijp te zijn", aldus merken Jan Praas en Frits Planije op in hun inleiding tot het eerste Poëzie-nummer van de „Parade".

Ging de oorlog als **sociaal probleem** aan vrijwel allen voorbij, bijna overal bespeurt men de invloed van de oorlog als **individueel** probleem. Ook al heeft het gedicht zelf de oorlog niet tot onderwerp, dan is toch de spanning van het tijdsgebeuren bijna overal voelbaar. Dit verleent aan de poëzie van deze jongeren een zeer speciaal karakter.

Aan de andere kant slaat deze poëzie nergens over in levensmoe pessimisme of decadentiezucht. Aanwijzingen van de uit den treure genoemde „ondergang der cultuur" zal men bij deze dichters vergeefs zoeken. „Waar de vorige generatie bleef steken in de schuilkelders, staan wij op de puinhopen en speuren de einder af naar het dagen van de ochtend" (Praas en Planije)."

Gedichten vindt men in dit nieuwe en dikke (50 blz.) nummer in groot aantal en nog groter verscheidenheid, al valt het moeilijk om na doorlezing terug te vinden wat boeide en pakte. De Stoep heeft nog steeds geen inhoudsopgave.

Wij noemen echter de vertaling van Fédérico Garcia Lorca's gedichten door Luc Tournier, welke soms wel enigszins gewild is, maar over het algemeen niettegenstaande moeilijke zinsbouw en nog moeilijker gedachtenconstructie, toch wel enig idee geeft. Een critische beoordeling van deze vertaling kunnen wij niet geven, daar ons het Spaans niet ter beschikking staat. Toch wil het ons voorkomen, dat de vertaler niet altijd even gelukkig is geweest.

Van Luc Tournier zelf staan ook weer enige gedichten in dit nummer. Dit maal richtte Tournier zich kennelijk op persoonlijke herinneringen, Dolf Henkes, Frits van der Molen, Henk de Wit, zijn broer die doctor in de romaanse talen werd.

Tip Marrugg schreef een paar gedichten, waarvan wij er een overnemen:

OP DE GLIJBAAN.

In stille nachten
als ik de trilling van het duister
[voel
tasten mijn vingers op het spelen-
[de water
en zoeken weemoedig Chopin.

In wilde nachten
als storm over de mensen trekt
grijpen mijn handen in bange
[verwachting.
vinden Oscar Wilde.

Maar als de nacht is kleurloos
en de hemel gal brouwt
vind ik verbitterd mijzelf
en sla de spiegel stuk.

Terwijl tenslotte J. C. van Schagen nog enkele gedichtjes bijdroeg, die naar onze smaak wat zoetelijk zijn uitgevallen, al zullen zij juist daardoor anderen bekoren.

Het is ons een vreugde dat dit tijdschrift is blijven verschijnen. Wij hopen dat het voort zal gaan en in de West een foyer van letterkundige arbeid worden. Door de aanwezigheid van papier kan men misschien gelegenheid bieden aan Nederlandse schrijvers en dichters, die anders hun werk moeten laten liggen. Weliswaar gaat het karakter van De Stoep daardoor enigszins te loor, maar cultureel betekent zo iets veel voor de bevordering van de Nederlandse letteren.

13 VICTORY-SCHEPEN.

Zaterdag werd bekendgemaakt dat de Regering 13 Amerikaanse Victory-schepen wil kopen voor 37 millioen 240.000 gulden. Deze som zal in een periode van 12 jaar worden afbetaald. (Den Haag, Aneta, 30.9).

Russisch-Turkse spanning over de Zee-Engten

Aartsbisschop Stepinac weigert te spreken

RUSSISCHE ACTIVITEIT AAN TURKSE GRENS.

Het nieuwsblad „Tasvir" te Istanbul maakte melding van uitgebreide Russische militaire activiteiten langs de Oostelijke Russisch-Turkse grens, terwijl Turkije blijkbaar van plan is opnieuw de Sovjet-eisen ten aanzien van de Dardanellen af te wijzen. Men zeide, dat alle personen die ouder zijn dan zestig jaar, naar het binnenland geëvacueerd werden uit het grensgebied en dat op vijf kilometer van de grens verdedigingswerken worden aangelegd. „Het is moeilijk te weten te komen of deze werken van defensieve dan wel van andere aard zijn", aldus het bericht.

Vele luchtdoebatterijen zouden langs de grens zijn opgesteld, er worden manoeuvres gehouden en van het ene eind van de grens tot het andere kan men het kanongebulder horen. Sovjet-vliegtuigen patrouilleren bovendien boven de grens (Istanbul, (AP) 30.9).

WOORDEN EN DADEN.

De „Daily Telegraph" (Londen) zeide, dat Ruslands laatste nota aan Turkije over de Dardanellen nogmaals de gedachten doet gaan over Stalins recente verklaring, waarin hij zeide geen oorlog te verwachten. Het blad is van mening, dat juist deze nota het vooruitzicht op een eventuele oorlog heeft doen toenemen (Londen, (AP) 30.9).

STEPINAC VOOR DEN RECHTER.

Aartsbisschop Aloysius Stepinac van Beograd verklaarde voor de rechtbank te Zagreb dat hij geen enkel commentaar had te leveren. Toen de rechten aan Zijne Hoogwaardige Excellentie de vraag stelde of zij ooit de organisatie van de Kruisvaarders had veroordeeld, zeide de Aartsbisschop: Dat is Onze zaak.

De Aartsbisschop verklaarde dat hij niet van plan was vragen te beantwoorden en dat het hem volgens de wet vrij stond te zwijgen.

Gevraagd of hij een advocaat had, weigerde de Aartsbisschop zijn advocaat in de zaak te mengen. De rechtbank wees daarop twee advocaten aan. (Zagreb, (AP) 1.10).

GRIEKSBULGAARSE GRENS GEHANDHAAFD.

De Conferentie te Parijs besloot met een grote meerderheid om de grens tussen Hellas en Bulgarije te handhaven zoals zij voor de oorlog was. Hellas' verzoek om strategische verbetering werd afgewezen. Bulgarije's grenzen van 1941 werden in de Politieke Commissie van de conferentie gehandhaafd. Tegen was Hellas; Nederland, Zuid-Afrika onthielden zich (Parijs, (AP) 1.10).

NIEUW PROTEST TEGEN JOEGOSLAVIË.

De Noordamerikaanse regering heeft in een formeel protest Joegoslavië ervan beschuldigd de Geallieerde militaire regelen in het gebied van Triëst te verontachtzamen en „boosaardige propaganda" te verspreiden. De nota maakt bekend, dat op 9 September zes Joegoslavische soldaten door de autoriteiten van Venezia Giulia werden aangehouden. De soldaten hadden handgranaten bij zich, hetgeen tegen de regelen is (Washington, (AP) 30.9).

OVERVAL IN TRIëST.

Naar verluid werden tien Noordamerikaanse soldaten Zondagavond in Triëst overvallen door een groep burgers, die geïdentificeerd werden als pro-Joegoslavische Italiaanse communisten. Zij stenigden de Noordamerikanen, waarvan verschillenden gewond werden. Zeven burgers werden gearresteerd (Triëste, (AP) 30.9).

KATHLEEN DURANT VEROORDEELD.

De gewezen Noordamerikaanse Wac-kapitein Kathleen Durant is door de krijgsraad te Frankfurt schuldig bevonden van de diefstal der kroonjuwelen van het Huis van Hesse ter waarde van anderhalf millioen dollar. Zij werd veroordeeld tot vijf jaren dwangarbeid en oneervol ontslag uit de dienst (Frankfurt, (AP) 30.9)

BALKAN-COMMISSIE STEMT VOOR EEN VRIJE VAART OP DE DONAU.

door Louis Nevin.

Louis Nevin

De Vredesconferentie heeft het door de Westerse mogendheden voorgestelde beginsel van een vrije vaart op de Donau tijdelijk goedgekeurd, zodat beslist werd over een der meest omstreden vraagstukken van de conferentie.

De Balkan-commissie stemde met 8 tegen 5 — Brits Indië onthield zich van de stemming — voor het opnemen van garanties voor een vrije vaart op de Midden Europese waterweg in het vredesverdrag met Roemenië. Bovendien werd een dergelijke actie ten aanzien der verdragen met Bulgarije en Hongarije in uitzicht gesteld. Met deze stemming heeft men het vraagstuk evenwel tijdelijk opgelost, omdat de vereiste twee-derden meerderheid niet bereikt werd en het te betwijfelen valt of deze verkregen zal worden wanneer het Roemeens verdrag aan de voltallige conferentie wordt voorgelegd.

Indien de voltallige conferentie enig deel van een verdrag aanneemt met minder dan een tweederden meerderheid, wordt dat deel niet doorgezonden naar de Raad der Ministers van Buitenlandse Zaken — welke de uiteindelijke zeggingschap heeft — als een aanbeveling.

De Militaire Commissie kwam intussen gereed met het onderzoek in de militaire clausules van alle vijf verdragen. Op Russisch aandringen trok Tsjechoslowakije zijn voorgesteld amendement in om Hongarije te dwingen zijn verdedigingswerken langs hun gemeenschappelijke grens te vernielen, hoewel gelijksoortige bepalingen opgenomen werden in het Bulgaars verdrag (voor Hellas) en het Italiaans verdrag (voor Frankrijk en Joegoslavië) (Parijs, (AP) 30.9).

TE VEEL PESSIMISME.

Generaal Eisenhower deelde te Berlijn aan de pers mede, dat er te veel pessimisme heerst in de wereld over de internationale betrekkingen en niet genoeg aandacht wordt besteed aan de gemaakte vooruitgang. Eisenhower laste zijn bezoeken af aan de troepen in Oostenrijk en Venezia Giulia. Geen reden werd evenwel opgegeven voor de wijziging in het reisplan (Berlijn, (AP) 30.9).

AANSLAG VOORKOMEN.

De politie te Jeruzalem deelde mede, dat zij Zondag een poging verijdelde om enkele Britse torpedojagers, die te Haifa brandstof innamen, op te blazen. Vijf Joden werden gearresteerd (Jeruzalem, (AP) 30.9).

DE GAULLE VAN MENING VERANDERD.

Vrienden van De Gaulle zeggen, dat de Generaal na twee jaren van besluiteloosheid besloten heeft, dat Frankrijk zijn lot definitief aan de zijde der Westelijke mogendheden moet stellen. Tot nu toe heeft De Gaulle volgehouden, dat Frankrijk een zorgvuldige koers van onzijdigheid tussen Rusland aan de ene kant en Groot Britannië en de Verenigde Staten aan de andere kant moet volgen. Dit is het thema geweest van al zijn verklaringen over de buitenlandse politiek sedert de bevrijding.

In zijn redevoering van Zondag, waarin hij de nieuwe grondwet van de hand wees, nam De Gaulle een nieuwe houding aan. Hij sprak over een „ambitieuze groepering van Slavische landen onder leiding van een grenzenloze mogendheid" en van het „jonge Amerika vol hulpbronnen".

Diplomatieke waarnemers zijn dan ook van mening, dat, zo De Gaulle aan de macht mocht komen, de Franse buitenlandse politiek gewijzigd zal worden in bovenbedoelde zin (Parijs, (AP) 30.9)

Mijnheer Harry Smith van Nottingham (Engeland) houdt er een vrij ongewoon lievelingsdier op na: een das welke hij uit een vossenval bevrijdde. Hier wandelt hij met het dier over straat.

LABOUR WINT.

Op grond van de verkiezingsresultaten van Zaterdag is de Australische Labour-regering verzekerd van een voortgezette beheersing der regering, hoewel sommige ministers kans lopen een persoonlijke nederlaag te lijden. De Labour-partij zal zeker van 45 tot 48 zetels winnen in het Huis van Afgevaardigden dat 74 zetels telt plus een meerderheid in de Senaat (Sydney, (AP) 30.9).

ARABISCHE „SCHADUW-REGERING".

Hoge Arabische kringen zeiden, dat een Arabische „schaduwregering" voor Palestina tijdens het weekeinde te Alexandrië werd georganiseerd. Het regime zal Moefti El Husseini als President van de „republiek" hebben en zijn neef Jamal als Minister-President tevens Minister van Buitenlandse Zaken (Jeruzalem, (AP) 30.9).

STAKING IN ROME.

In heel Italië wordt gestaakt in de gasbedrijven, zodat de millioenen Italiaanse stadsbewoners zonder mogelijkheid zitten om te koken. De stakers willen hogere lonen (Rome, (AP) 1.10).

Indonesië.

ONDERHANDELINGEN OVER ENKELE DAGEN.

Sjahrir verklaarde Vrijdag op een persconferentie dat de republikeinse onderhandelaars de facto erkenning zullen vragen van het republikeinse gezag over Java en Sumatra, wanneer de onderhandelingen zullen beginnen over een Indische vrijstaat, waarin ook de republiek een plaats zal hebben.

De onderhandelingen kunnen slechts plaats hebben over enkele dagen. Hij verklaarde dat, zo de onderhandelingen worden hervat vóór het nieuwe cabinet gevormd is, alleen Soekarno de leiding van de delegatie kan nemen. Zijn gezondheid laat evenwel niet toe dat hij naar Batavia komt, zodat de besprekingen in het binnenland zouden moeten plaats hebben. Indien echter het nieuwe cabinet gevormd is, zal Soekarno zelf geen deel uitmaken van de delegatie. (Batavia, Aneta).

UITSTEL.

Zaterdag werd uit Britse bron vernomen dat de onderhandelingen mogelijk 10 dagen worden uitgesteld daar de aanwezigheid van Lord Killearn in Singapore door de moeilijke levensmiddelen toestand vereist is. Hij zal zeker 10 dagen wegblijven. De republikeinen hebben aldus de gelegenheid een nieuw cabinet te vormen en een delegatie samen te stellen. (Batavia, Aneta, 28.9).

DE VERSTERKING DER TROEPEN.

De memorie van toelichting op de begroting van het Departement van Oorlog verklaart dat twee Nederlandse divisies met enkele speciale eenheden op 31 December in Indië zullen zijn.

Een volgende divisie zal in Mei vertrekken en daarna gaan nog nieuwe troepen tegen het midden van het volgend jaar. Deze zullen de vrijwilligers die sedert 1945 in Indië zijn, aflossen. Ook blijkt uit de memorie van toelichting dat de nieuwe Nederlandse luchtmacht 5 volledige gevechtskaders zal omvatten. Alle Nederlandse leger opleiding — uitgezonderd enkele speciale cursussen heeft op Brits grondgebied plaats. (Den Haag, Aneta, 28.9).

ONDERHOUD VAN EEN UUR.

Zondag had Lord Killearn met Sjahrir een onderhoud dat een uur duurde. (Batavia, Aneta).

SULTAN IN HET CABINET.

Zondag werd bekendgemaakt dat de Sultan van Djokjakarta de uitnodiging van Sjahrir om deel uit te maken van zijn cabinet heeft aanvaard. (Aneta).

MENING VAN COMMISSIE-GENERAAL.

De leden van de Commissie-Generaal hebben betreffende Sjahrirs persconferentie gezegd, dat, hoewel hervatting van de besprekingen zo spoedig mogelijk zou dienen plaats te hebben, een uitstel van enkele dagen toch geen ernstige moeilijkheden schept. Zij zeiden tenslotte dat het onwaarschijnlijk is dat zij naar het binnenland vertrekken om de besprekingen voort te zetten. (Aneta).

NIEUW CABINET IN WORDING.

Zaterdag zeide Sjahrir op een persconferentie dat de samenstelling van het cabinet binnen enkele dagen zal worden bekendgemaakt en dat dan ook de samenstelling van de republikeinse delegatie die de onderhandelingen zal voeren te Djokjakarta wordt gepubliceerd. Het nieuwe cabinet zal aanzienlijk worden verbreed. De belangrijkste posten zijn gewijzigd en zeker voor de helft toegewezen aan nieuwe Ministers.

Sjarifoedin is ook lid van het cabinet maar er werd niet bekendgemaakt welke portefeuille hij heeft. Er zijn geen communisten in het cabinet.

Over de missie van Dr. Koets verklaarde Sjahrir dat deze de Nederlanders een beter beeld had gegeven van de situatie in het binnenland en dat bij die gelegenheid ook gebleken was dat de Nederlanders ook vriendelijke dingen over de republiek kunnen zeggen. (Batavia, Aneta, 30.9).

WAT STATIUS SCHONK.

Volgens het verslag van „Katholiek Nederland" schonken de Katholieken van St. Eustatius 58 gulden aan deze steunorganisatie. Door nagekomen giften is dit bedrag evenwel vermeerderd tot 212 gulden. Wat dit zeggen wil beseft men beter als men weet dat het kleine, arme Statius slechts 298 Katholieken telt. Voorwaar een mooie prestatie.

UIT ONS CARAÏBIË

TOERISME-CONFERENTIE GEOPEND.

A. L. C. Schiff, 2e secretaris van de Nederlandse Ambassade woonde Maandag in de plaats van Ir. L. Peters de voltallige zitting bij, waarmede de Caraïbische toerisme-conferentie van de Caraïbische Commissie geopend werd. De heer L. Peters zal de volgende zittingen bijwonen.

De Heer C. A. G. Eman verklaarde aan Aneta, dat deze conferentie van bizonder belang is voor Aruba, dat met zijn witte zandbaaien tussen de beste Caraïbische stranden kan gerangschikt worden. Aruba zal alles in het werk stellen om toeristen een aangenaam verblijf te bezorgen.

De Heer L. F. Bouman, hoofdvertegenwoordiger van de KLM in West-Indië, was van oordeel, dat het resultaat van deze conferentie grote mogelijkheden inhoudt voor Nederlands West-Indië, waar de KLM zich sterk uitbreidt en binnenkort met viermotorige vliegtuigen in het Caraïbische gebied zal opereren.

Het hotelwezen en de ontspanning kunnen nog sterk ontwikkeld worden; het spreekt van zelf, dat de KLM veel belang stelt in deze conferentie (New York, Aneta, 1.10).

Gisteren overleed

in de leeftijd van 75 jaar de heer

Salomon Delvalle Henriquez.

De teraardebestelling vindt plaats h. denmiddag om 4 30 uur.

Sterfhuis: Sinagoge „Mikvé Israel".

Namens de families
Delvalle en Cohen Henriquez:
A. C. Henriquez.

Kon. Inst. v. Ingenieurs.

(Groep Curacao)

Woensdagavond om 8 uur houdt in het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling, aan het van Walbeeckplein

de Heer W. F. J. M. Krul

Directeur van het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening (Lid van den Raad van Bestuur van het K. I. v. I.) een voordracht getiteld:

„Nieuwe banen in de beoefening der gezondheidstechniek".

Voor alle belangstellenden toegankelijk.

Onze Kantoren zullen op Zaterdag den 5den October gesloten Zijn.-

N. V. Maduro & Curiel's Bank

Getuigen der Wanhoop

De Getuigen van Jehova, die tijdens de oorlog in de Verenigde Staten van zich deden spreken door hun anti-militairistische houding, hun gezagsondermijnende actie en hun brutale overvallen en molestaties op straat (meestal zonder directe bedoelingen van aanslag, maar meer om te verschrikken), steken thans ook in ons moederland de kop op. Uit de kranten ziet men dit. Gesprekken met lieden uit de oude wereld doen weten, dat de Jehowah's Witnesses in Europees Nederland als Getuigen van Jehova een soortgelijke actie voeren.

Naar men ons mededeelt waren zij tijdens de bezetting al actief en velen werden om hun anti-gezagshouding geïnterneerd. We moeten bekennen, dat wij tijdens de bezetting van de vaderlandslievende houding van katholieken, protestanten, joden en, op politiek gebied, zelfs van communisten ontroerende staaltjes te horen hebben gekregen, maar nimmer van de Getuigen van Jehova. Een ogenblik, zo herinneren wij ons, kwamen de Getrouwe Getuigen in het nieuws naar voren, maar dezen dient men scherp van de Getuigen van Jehova te onderscheiden. De Getrouwe Getuigen vormden een organisatie binnen de Hervormde kerk, welker leden zich met groter gezetheid dan de anderen op het apostolaat zouden toeleggen. Helaas bleek later dat de zaak op de totalitaire grondslag was gevest, zodat deze onderneming verliep.

Geen Christendom.

De Getuigen van Jehova vormden een andere groep, die ver buiten het normale Christendom ligt. Er is geen sprake van dat men deze mensen bij het protestantisme zou kunnen rekenen. In de Verenigde Staten is thans een boek over hen verschenen: **The Jehovah's Witnesses, door Herbert Hewitt** (zelf geen Getuige), uitgegeven door de Columbia University Press te New York ($ 2.50). Hieruit blijkt in de eerste plaats hun geheimzinnigheid, want de auteur kon bij geen officiële Getuige-instantie behoorlijk inlichtingen verkrijgen. Een beweging, die over zichzelf geheimzinnigheid betracht — men denke aan de Vrijmetselarij — kan nimmer veel aanspraak op ons vertrouwen maken. De eerlijkheid schuwt de openbaarheid niet.

Dit soort bewegingen komt veelal naar voren in tijden van ernstige beroering als waarin wij thans leven. Bij de mensen die aan de zelfkant van ideo'ogische groepen leven, vindt dit soort bewegingen dan ingang. Men heeft dit gezien bij een volkomen onnederlandse beweging als de NSB, die contact wist te vinden met mensen, van wie men zulks in het normale leven nimmer zou hebben gedacht, maar die zelf niet verankerd waren in een eigen, zelf gewonnen ideologie. Of deze ideologie nu het katholieke geloof was, dan wel het protestantisme of bijvoorbeeld zelfs het communisme. Een beweging van fanatici appelleert steeds aan de lieden van de zelfkant van andere bewegingen en zo is het met deze Getuige-beweging, die al een eeuw oud is, maar nu opeens weer van zich doet spreken.

De aanhangers zijn in de meeste gevallen wel te goeder trouw, maar mensen die uit het evenwicht geslagen zijn. Met heel hun ziel geven zij zich aan een ideaal, dat dat een windmolen van Don Quixote is. Hoe anders te verklaren, dat zij zich uit hun overtuiging op lieten sluiten in concentratiekampen en interneren in de Noordamerikaanse kampen voor Conscientious Objectors (waar de dienstweigeraars, zoals uit de Noordamerikaanse pers tijdens de oorlog bleek meer dan onfraai werden behandeld.) Voor hun pleizier zeker niet. Hoe te verklaren, dat deze mensen voorbijgangers op straat molesteren om zelf een pak slaag te krijgen? Men komt er niet af door te zeggen, dat zij dit doen om te kunnen publiceren dat hun beweging vervolgd wordt. Daarvoor is het aantal dergenen die zich tot deze wanhoopsvertoning leent, te groot.

Veeleer menen wij, dat het woord, hetwelk wij zoëven bezigden, de wanhoop, hun drijfveer is. In een wereld die van haar ankers geslagen is, weten zij geen houvast te krijgen en daarom grijpen zij de waanzin aan. Zoals een David, toen hij geen uitweg meer zag, de waanzin voorwendde om zich te redden. Het oude moet voor zulke lieden hebben afgedaan, zij wensen katholicisme noch protestantisme, en in hun wanhoop grijpen zij naar God. De verblinding van de wanhoop verbittert hen tegen kerk en godsdienst en in de menselijke trots en hoogmoed welke een complement der wanhoop is, grijpen zij dan rechtstreeks naar God, die een God hunner verbeelding is. Want hoewel zij zich „ernstige bijbelzoekers" noemen, is deze benaming moeilijk te rijmen — voor wie de Bijbel kent — met hun opvatting, dat Christus' wederkomst reeds in 1874 heeft plaats gevonden, zij het op onzichtbare wijze. De Heilige Schrift leert uitdrukkelijk bij Marcus 13 dat men den Mensenzoon op de wolken zal zien wederkomen met grote macht en majesteit. Terwijl de datum van 1874 wel weinig ernstig bijbelonderzoek verraadt, als een kind in Mattheus 24 kan lezen, dat zelfs de engelen onwetend zijn van de dag van 's Heren wederkomst.

„Ernstige" bijbelverklaring.

De getuigen van Jehova, vroeger ook wel de Russellianen genaamd, vinden hun oorsprong in Charles Taze Russell, die in 1852 te Pittsburg geboren werd uit presbyteriaanse (calvinistische) ouders, de presbyteriaanse kerk verliet en zonder behoorlijke opleiding ging grasduinen in de Heilige Schrift. Vanzelfsprekend moest dit op rare dingen uitlopen en voor de curieuziteit hebben wij enkele maanden geleden een bewijs hiervan geknipt uit een artikel van Pater E. Winkels O. Carm. in het Katholiek Cultureel Tijdschrift verschenen, waarin Russel een verklaring geeft van de Leviathan in het boek Job hoofdstuk 40. Hij ziet hier[illegible] een voorspelling van de ... .. locomotief in! (Wat tussen haakjes staat is de normale vertaling:

„Kunt Gij de locomotief (Leviathan) ophalen met een automatische koppelverbinding (haak) en met een koppelpen (koord) zijn koppelverbinding (tong) vastbinden? Zult Gij een zuiger (strik) leggen om zijn cylinder (neus) of met een cylinderstang (stok) zijn cylindereinden (kaak) doorboren? Zal hij derailleren (tot U allerlei smekingen richten) of met de stoomfluit gillen (zoete woordjes U toevoegen) enz."

De heer Russel ontwikkelt zich verder in deze lijn, dat qua gehalte wel vergeleken mag worden met de Oashpe-beweging, die enige tijd geleden op Curaçao gepropageerd werd en soortgelijke hermeneutiek bedreef.

Russel verdeelt de wereldhistorie in drieën: I van Adam tot de Zondvloed (onmiddellijke omgang tussen God en mensen), II van Zondvloed tot Wederkomst, die aanvankelijk op 1874 gesteld werd en onzichtbaar was, maar in 1914 door een zichtbare wederkomst zou worden gevolgd, III de tijd van de Zichtbare Wederkomst, het Duizendjarig Rijk met Christus als heerser.

Dat Christus in 1874 onzichtbaar niet zou zijn gekomen is moeilijk te bewijzen, maar de zichtbare wederkomst heeft inmiddels nog niet plaats gevonden en het jaartal 1914 is dan ook geannuleerd, toen Russell zelf overleed.

Anarchie als leidraad.

„Zijt gij bereid?" is de stereotiepe vraag van de Getuigen, die in de overtuiging leven, dat deze zichtbare wederkomst elk ogenblik kan plaats vinden. Door middel van hun tijdschrift „Watchtower" propageren zij deze zienswijze over de gehele wereld. Vergissen wij ons niet, dan bestaat er van de 'Watchtower' ook een Nederlandse uitgave. Overtuigd van hun komenden Christus menen zij elk gezag te mogen afschaffen. De Getuige zijn zuivere anarchisten, zowel op staatkundig als godsdienstig terrein. Ze verwerpen het burgerlijk gezag (weigeren van gehoorzaamheid, weigeren van dienstplicht, enz.), verwerpen tevens elke georganiseerde vorm van godsdienst hetgeen met name tegen het katholicisme gericht is, omdat dit nu eenmaal zeer straf en merkbaar is georganiseerd en dus eerste mikpunt hunner propaganda wordt. Tijdens de oorlog maakte hun verzet tegen burgerlijk gezag reclame voor de Getuigen, want ze waren consequent genoeg om zich te verzetten tegen de wettige overheid, maar ook tegen de bezettende macht. Als martelaren kwamen ze in hun kampen.

Het is duidelijk, dat dit geen principe is. Ondermijning van wettig gezag is steeds te veroordelen. Voor katholieken is dit vanzelfsprekend, omdat wij God als bron van het gezag erkennen. Maar voor iedereen geldt dat omverwerping van elke vorm van gezag tot volkomen chaos en rampen moet leiden. In een wereld, die schreeuwt om heropbouw is de beweging der Getuigen van Jehovah dus zowel onvaderlandslievend als destructief. Herhaaldelijk leest men dan ook van processen tegen Getuigen in de Verenigde Staten, waar de tolerantie in godsdienstzaken evengroot is als de discriminatie op raciaal gebied. Zij getuigen niet van Jehova, die een God van orde is, maar van de wanhoop. Als zodanig zijn zij een symbool van onze tijd,

Father Divine, die zich in de Verenigde Staten als een soort godheid der gekleurden laat beschouwen, is getrouwd met een blanke dame, mejuffrouw Edna Rose Ritchings van Canada. Father Divine heeft aan zijn geschokte volgelingen, wier aantal in de millioenen beloopt, verteld dat dit een „geestelijk huwelijk" is. Hier ziet men het paar in gesprek.

Mysterieuze Roman van Georges Bernanos „Monsieur Ouine"

Wie de waarheid spreekt, geeft geen ergernis, wel wie haar niet geheel en al spreekt en er door iets te verzwijgen, een leugen aan toevoegt, die haar uiterlijk ongeschonden laat, maar haar innerlijk als een kankergezwel ondermijnt, schreef Georges Bernanos in zijn in 1939 verschenen pamflet „Scandale de la vérité", waarin hij diegenen onder zijn geloofsgenoten in Frankrijk te lijf ging, die zich wel tegen het fascisme in Duitsland kantten, maar het tegelijkertijd met welgevallen gadesloegen in Rome en in Burgos. Sinds de dagen van Léon Bloy heeft Frankrijk niet zo'n hartstochtelijk pamflettist gekend als Georges Bernanos, die noch voor, noch tijdens de oorlog heeft kunnen zwijgen, wanneer de waarheid gezegd, moest worden, die door anderen, uit lafheid en zucht tot compromis met de machten van het ogenblik, verminkt werd. Met zijn aangrijpende „Lettre aux Anglais" heeft hij zijn bijdrage geleverd tot de oorlogslitteratuur, die in het gewoel van de strijd en te midden van de verwarring der geesten de heilige waarheden, waarom in diepste grond de verbitterde strijd werd uitgevochten bleef verkondigen.

De eerste na-oorlogse bijdrage van Bernanos tot de Franse litteratuur is een roman, een roman, waarin hij het beginsel, dat hij in „Scandale de la vérité" verdedigd heeft, consequent heeft toegepast op de kunst van den romanschrijver. Het is voor Bernanos niet twijfelachtig, dat de katholieke romancier verraad zou plegen, wanneer hij zou verzwijgen de gehele waarheid omtrent den mens te zeggen en hem niet zou voorstellen als dat kruispunt van materiële en geestelijke krachten, waaraan al zijn daden en heel zijn denken onmiddellijk hun betekenis ontlenen, die verder reikt dan de grenzen van zijn aards bestaan en weerklank vindt in de sfeer der eeuwigheid. Léon Bloy heeft in zijn grootste en bestes werk soms een visionnaire helderheid bereikt, waarin hij den lezer doet ervaren, hoe zelfs de geheimste gedachten van den mens de comische orde, waarin deze is geplaatst, raken. Van Bernanos zou men kunnen zeggen dat hij voortdurend vervuld is van die helderziendheid, welke hem in staat stelt het geestelijk perspectief van al zijn romanfiguren, zodra zij verschijnen, onmiddellijk te ontdekken.

Bernanos' personages.

Bernanos' personages, in het biezonder die van zijn laatste roman „Monsieur Ouine", zijn vierdimensionale wezens en de schrijver heeft er naar gestreefd dit vierdimensionale karakter van zijn figuren telkens in één beeld volledig saam te vatten en uit te drukken.

Dit geeft zijn nieuwe roman iets biezonder fascinerends, iets schier hallucinairs, maar het is tevens oorzaak, dat deze roman voor sommige lezers, die de sterke draad van een gesloten, gemakkelijk te volgen handeling niet kunnen ontberen, moeilijk toegankelijk zal zijn. en

Bernanos immers gaat niet uit van de feiten om vandaar tot hun psychologische en geestelijke achtergrond door te dringen. Voor hem is die achtergrond eigenlijk het enige waar het op aankomt. De feiten zijn slechts de resultaten, de projecties in de stoffelijke wereld van de geestelijke krachten, de genade, het kwaad en den menselijken wil, die in den mens strijd met elkaar leveren.

Vandaar dat „Monsieur Ouine" aanvankelijk een enigszins chaotische indruk maakt en dat de lezer zich eerst gaandeweg realiseert waar het in deze roman eigenlijk om gaat.

Dit boek is niet de geschiedenis van een dorpspastoor, maar men zou het de geschiedenis van een dorpsparochie kunnen noemen, een van die uiterlijk nog levende parochies, waarin het geloof tot louter routine is geworden en die langzaam, zonder het zelf te beseffen, sterven. Een misdaad, een moord markeert het einde van die lang gerekte doodsstrijd, dit trage rottingsproces van wat eens een geestelijke gemeenschap is geweest en ontketent in dit dorp een vloed van gemeenheid, laster, verdachtmaking, nijd wanhoop, wreedheid, waanzin. Het kwaad openbaart zich in al zijn afzichtelijkheid als een realiteit, waarop de genade geen vat heeft. De ondergang van wat eens door de geest is geadeld is weerzinwekkender dan die van wat nooit door de geest is getroffen, want hij betekent een dubbele dood.

Een aangrijpend woord.

Een van de aangrijpendste gedeelte van deze roman is dan ook dat, waarin de pastoor van Fenouille in een preek boven het lijk van den vermoorde het harde woord spreekt tot zijn parochie dat zij dood is en dat hij machteloos tegenover haar is.

Er zijn vele andere, waarlijk visionnaire passages in dit boek, b.v. die waarin deze pastoor, in een gesprek met den ongelovigen dorpsgeneesheer, dezen voorspelt, dat men uit zijn dorp en uit vele andere, die het gelijken, wanneer zij eenmaal in vlam gezet zullen worden, allerlei beesten te voorschijn zal zien komen waarvan de mensen sinds lang de namen vergeten hebben, waarin hij dezen dorpsdokter verwijt, dat de moderne mens de naam Gods heeft vergezeld in het hart van den arme en waarin hij hem proleteert, dat het uur zal komen, waarin het prediken van de hoop in een wereld, georganiseerd voor de wanhoop gelijk zal staan met het werpen van een gloeiende kool in een kruitvat.

En het vreemdst en benauwendst is in dit boek de lange bekentenis, welke Monsieur Ouine — die personificatie van het koele, waarnemende intellect, dat haat noch liefde, goed noch kwaad kent — twee uur nadat volgens den geneesheer zijn dood is ingetreden, sprekend aflegt en waarin hij verklaart, zichzelf te vernietigen in een eeuwigheid vervuld van het zijn en het leven.

Een mysterieus en vaak verbijsterend boek.

(De Gelderlander).

CURAÇAO

GOUVERNEUR ONTVANGT HEER KRUL.

Maandagmorgen heeft de heer W. F. J. M. Krul zijn opwachting gemaakt bij Zijne Excellentie den Gouverneur en besprekingen gevoerd met den Landvoogd. Woensdag as. zal de heer Krul naar Aruba vertrekken (RPD).

DR. SUTHOFF MET VERLOF

Maandag is Dr. Cornelis Süthoff, Procureur-Generaal, met verlof naar de Verenigde Staten van Noord-Amerika vertrokken. Hij werd namens den Gouverneur uitgeleide gedaan door Kapitein Emile C. J. M. van de Laarschot.

AMBASSADEUR BIJ GOUVERNEUR.

Maandag heeft de Ambassadeur van Peru de heer Luis Cuneo Harrison, die zijn land vertegenwoordigt in de Dominicaanse Republiek en daar op dit ogenblik ook de Venezolaanse belangen waarneemt, zijn opwachting gemaakt bij Zijne Excellentie den Gouverneur. Hij was vergezeld door den Peruaansen Consul, den heer A. Curiel (RPD).

CHAS I. GONSALVES TERUG

Zaterdag jl. is de heer Chas I. Gonsalves, plaatselijk vertegenwoordiger van de Crown Life Insurance Company, na afwezigheid van zes weken teruggekeerd. De heer Gonsalves toefde in Jamaica voor besprekingen.

AMBTENAREN UIT VENEZUELA.

Gisteravond hebben de Curaçaose brievenbestellers ten huize van den besteller A. Rozentelg een feest aangeboden aan hun Venezolaanse collega Juan Emanuel Carrasquel, die besteller is in de buitenwijken van Caracas. Ook de Venezolaanse ambtenaar José Alonso, die de vorige week samen met den heer Carrasquel hier arriveerde, was van de partij. De beide gasten keren heden per vliegtuig naar hun land terug.

BONAIRE

PANIEK OP DE „FEDALMA".

Zondagmiddernacht op Bonaire. Doodse stilte......

Plotseling klinkt er lawaai en geschreeuw van de schoener „Fedalma", eigendom van de firma Hart & Zonen, welke na aankomst van de Bovenwinden gemeerd lag aan de steiger van Kralendijk.

De Colombiaanse bootsman Marcelo Cameo, die voor het schip zorg moest dragen toen kapitein Herman Pop naar huis ging, scheen eensklaps in een vlaag van razernij te zijn ontstoken. Met een bijl en een stuk pijp in de handen bedreigde hij de 51 passagiers, waaronder verschillende vrouwen, zodat deze de wal op renden en assistentie zochten bij de politiewacht in het fortje van Kralendijk.

De wachtcommandant en opziener der Veldwachters Carlos Mercelina kwam in zijn pyjama aanlopen. Veldwachter Victor Cervilio liep de fortmuur af met een getrokken klewang en trachtte daarmede bootsman Cameo te ontwapenen. Hij kreeg hiertoe evenwel geen kans, zodat W. H. Tschumie de gummiestok gebruikte om den woesteling enkele klappen op het hoofd te geven.

De man sprong over boord en werd met moeite door den politieman Mambre en den kommies der belastingen Tonchy Evertsz op de kaai getrokken. Door enkele veldwachters werd hij toen naar de wacht gebracht en voorlopig ingesloten. De passagiers konden weer aan boord gaan en hun gestoorde nachtrust voortzetten.

Maandagochtend 3 uur op Bonaire. Weer doodse stilte......

SURINAME

GEEN VERBAND.

Een bemiddelingscommissie aangesteld om de staking van de arbeiders bij de Shipping Service Ltd. een week uit te stellen verklaarde dat deze staking geen verband houdt met de staking in de auxiet industrie. (Paramaribo, Aneta, 30.9).